

Musik och bibliotek - upphovsrätt

Musikmuseet den 17 april 2007

Susanna Broms

Om det är något man vill göra,
är det troligtvis förbjudet!

Upphovsrättens reglering

- **Bern-konventionen (1886)**

har tillträtts av 163 stater (2006) förvaltas av WIPO
(World Intellectual Property Organization)

Sverige (1904), USA (1989), Ryssland (1995)

2006 - Brunei, Samoa, Montenegro, Nepal

Bern-konventionen

Tilläggsprotokollet:

- balans mellan rättsinnehavare och informationsanvändare

Upphovsrättens reglering

- Bern-konventionen
- direktiv från EU-rådet

Direktiv

- 1991 - Council Directive on the Legal Protection of Computer Programs
- 1992 - Directive on Rental Right and Lending Right
- 1993 - Terms of Protection Directive
- 1996 - Directive on the Legal Protection of Databases
- 2001 - Directive of ... copyright and related rights in the Information Society

Direktiv, forts

- 2001 - Directive of the European Parliament and of the Council on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the Information Society
- 2001 - Europaparlamentets och Rådets direktiv om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället

Upphovsrättens reglering

- Bern-konventionen
- direktiv från EU-rådet
- nationell lagstiftning (1960)

Svensk lag

1 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen

Om den rätt, som tillkommer upphovsman till litterärt eller konstnärligt verk eller framställare av fotografisk bild, om upphovsrätten närstående rättigheter och om förbud mot att återgiva litterärt eller konstnärligt verk på ett sätt, som kränker den andliga odlingens intressen, gälle vad i lag är stadgat.

Svensk lag, forts

Lag (1960:729) om upphovsrätt
till litterära och konstnärliga verk
- ett skydd för skapandet

Svensk lag, forts

1 kap. 1 § upphovsrättslagen

Författares, kompositörers, konstnärers
och andra upphovsmäns rätt att bestämma
över användningen av sina verk

(skön- och facklitteratur, datorprogram, musik,
film, fotografi, kartor m.m.)

Upphovsrättens reglering

- Bern-konventionen
- direktiv från EU-rådet
- nationell lagstiftning
- avtal

Exempel på verkets form

- skrift och tal
- siffror, stenografi och morse
- digitala tecken, ex:
 - innehåll på CD, disketter, USB etc.
 - innehåll i databaser
 - webbsidor (som inte är databaser)

Skyddat verk

Ett verk

- är resultatet av en individuell, andligt skapande verksamhet
- måste ha verkshöjd
- skall ha en speciell utformning

Man kan **inte** skydda en idé eller ett innehåll

Skyddstiden

börjar löpa den dag då verket skapades
och gäller

- 70 år efter det år då upphovsmannen avled
- 50 år - fotografi utan verkshöjd - ej verk

Därefter

- evigt klassikerskydd

Skyddstiden

- amatörfotografi
- Anitras dans
- Grieg i "Song of Norway"
- jeans på Michelangelos Adam

Upphovsrätt gäller inte för

- författningar
- beslut av myndigheter
- yttranden av svenska myndigheter
- officiella översättningar av 1-3

Vad består upphovsrätten av?

- ideella rättigheter
- ekonomiska rättigheter

Ideell rättighet

är rätten

- att bli namngiven i samband med att verket utnyttjas
- att motsätta sig att verket ändras

Ideell rättighet

- ”ange källan”
- Pippi i Japan
- musik på restaurang
- text och bild i reklam - vanligtvis

Ekonomisk rättighet

är rätten

- att framställa exemplar av verket (kopiering)
- att göra verket tillgängligt för allmänheten

Ekonomiska rättigheter

- mångfaldiga (kopiera)
- göra verket tillgängligt för allmänheten:
 - framföra verket offentligt (film, radio, TV)
 - sprida exemplar av verket till allmänheten (främst analoga böcker)
 - visa exemplar av verket offentligt (främst bildkonst)
 - överföra verk till allmänheten (via Internet eller andra nätverk)

Ekonomiska rättigheter

- Myrdalbreven
- musik på restaurang
- industrimusik

Ekonomisk rättighet

- anställda
- konsulter
- elever
- datorprogram

Inskränkningar i upphovsrätten

- avtalslicens
- kopiering för privat bruk
- kopiering i undervisningsverksamhet
- kopiering inom vissa arkiv och bibliotek
- kopiering för funktionshindrade
- spridning
- visning
- offentligt framförande
- citat
- återgivning av konstverk
- avbildning av konstverk och byggnader

Inskränkningar i upphovsrätten

Avtalslicens (kopieringsavtal)

- ett avtal som ger användaren
möjlighet att mot betalning kopiera ett
visst antal sidor eller ett visst omfång
av ett material

Avtal

- avtalslicens - Bonus
- STIM-avtal

Avtal

- avtalslicens - Bonus

Svenska Musikförläggareföreningen (SMFF)

Föreningen Svenska Tonsättare (FST)

Svenska Kompositörer av Populärmusik (SKAP)

Sveriges kommuner och landsting:
kommunala musik- & kulturskolor

Regeringen:
universitet och högskolor

Avtal

- avtalslicens - Bonus

i undervisningen

tillmötesgå lärarnas kopieringsbehov
underlätta deras yrkesutövning

individuell undervisning

ensembleundervisning

Avtal

- STIM-avtal

årligt belopp per kommuninvånare - täcker musikanvändandet inom skola, barn-, sjuk- och äldreomsorg samt vid kommunala arbetsplatser

årligt belopp för varje kommun - täcker musikskolekonserter, diskotek vid fritidsgårdar, musik vid idrottsanläggningar, valborgsmässofirande, motionspass och kulturprogram i kommunal regi

Inskränkningar i upphovsrätten

- kopiering för privat bruk
 - lovlig förlaga
 - ett eller några få exemplar
 - litterära verk: begränsade delar - begränsat omfång
 - musikaliska verk och filmverk – **ej** genom utomstående

Gäller alla typer av verk utom datorprogram och byggnadsverk

Inskränkningar i upphovsrätten

Avtalslicens krävs för

- kopiering inom myndigheter, företag och organisationer
- att tillgodose behovet av information inom verksamheten
- kopiering, men endast på papper

Inskränkningar i upphovsrätten

- kopiering i undervisningsverksamhet
 - mot betalning genom avtalslicens

Omfattar numera även

- digital kopiering
- även utskrifter från digital källa, ex. Internet

Inskränkningar i upphovsrätten

Kopieringsavtalen förutsätter att

- man inte kopierar med stöd av reglerna om privat bruk
- kommunen verkar för att denna förutsättning uppfylls

<http://www.b-pk.se/>

Inskränkningar i upphovsrätten

Priser per elev läsåret 2006/2007

- Förskoleklass: 7,40 kr
- Grundskola, grundsärskola, grundläggande Komvux och SFI: 39,60 kr
- Gymnasium, gymnasiesärskola, gymnasiala Komvux och påbyggnadsutbildningar: 91,31 kr

Inskränkningar i upphovsrätten

- kopiering inom vissa arkiv och bibliotek

Gäller:

- statliga och kommunala arkiv
- Statens ljud- och bildarkiv
- vetenskapliga bibliotek och forskningsbibliotek som drivs av det allmänna
- folkbiblioteken (obs: ej skolbiblioteken)

Inskränkningar i upphovsrätten

- kopiering inom vissa arkiv och bibliotek, forts
 - 1) för bevarande-, kompletterings- eller forskningsändamål
 - 2) istället för lån (enskilda artiklar, korta avsnitt)
 - 3) för användning i läsapparater

Inskränkningar i upphovsrätten

- kopiering inom vissa arkiv och bibliotek, forts

papperskopior - dvs. kopior istället för lån, får spridas

Inskränkningar i upphovsrätten

- kopiering inom vissa arkiv och bibliotek, forts
- **digital** kopiering på bibliotek
- **digitala** fjärrlån till andra bibliotek – för utskrift på papper

Inskränkningar i upphovsrätten

- kopiering inom vissa arkiv och bibliotek, forts

Mot betalning genom avtalslicens

- **digitala kopior** på bibliotek för
 - överföring och
 - spridning på fast medium

Inskränkningar i upphovsrätten

- kopiering för funktionshindrade
- **var och en** får, på alla sätt utom genom ljudupptagning, framställa exemplar av litterära och musikaliska verk samt bildkonst och fotografiska bilder för personer med **funktionshinder**
- **Ijudupptagningar** - endast efter tillstånd av regeringen

Inskränkningar i upphovsrätten

- spridning av exemplar
 - litterära verk, musikaliska verk, konstverk
 - överlåtit med upphovsmannens samtycke
 - grunden för utlåning av *böcker* inom den offentliga biblioteksverksamheten
 - gäller *ej filmverk, videofilm och datorprogram*
 - *uthyrning ej tillåtet*

Inskränkningar i upphovsrätten

- visning av exemplar
 - utgivet verk
 - överlåtet konstverk

Inskränkningar i upphovsrätten

- böcker i skyltfönster
- utställningar av privatpersoners konst

Inskränkningar i upphovsrätten

- offentligt framförande
 - framförandet inte det huvudsakliga, tillträdet avgiftsfritt och utan förvärvssyfte
 - undervisning eller gudstjänst
 - gäller *ej sceniska verk* och *filmverk*

Inskränkningar i upphovsrätten

- sagostund på biblioteket
- amatörteater
- undervisnings- och utbildningsfilm
- film i skolan?
- varken privat eller offentligt -
kompletteringsregel: i förvärvsverksamhet
som sker i en större slutna krets

Inskränkningar i upphovsrätten

- citat
 - i eget sammanhang
 - offentliggjorda verk
 - i enlighet med god sed
 - skall vara motiverat av ändamålet
 - källan skall alltid anges

Observera: man kan inte citera ett konstverk, en bild eller ett fotografi, jfr 23 och 24 §§

Inskränkningar i upphovsrätten

- återgivning av konstverk
 - vetenskaplig framställning (ej i förvärvssyfte)
 - kritisk framställning, dock ej digitalt - recension
 - redogörelse för dagshändelse i tidning eller tidskrift - nyheter
 - i enlighet med god sed
 - skall vara motiverat av ändamålet

Inskränkningar i upphovsrätten

- avbildning av konstverk och byggnader
 - om de är stadigvarande placerade på allmän plats utomhus
 - om de utställda eller till salu: i meddelanden om utställningen eller i kataloger
 - om de ingår i en samling: i kataloger, dock ej i digital form
 - byggnader får fritt avbildas

Inskränkningar i upphovsrätten

- kommunens konstsamling på Internet
- kommunens konstsamling på intranätet
- Stockholms auktionsverk

